

Polecenia podsumowujące

1. Przedstaw poziom alfabetyzacji polskiego społeczeństwa w dwudziestoleciu międzywojennym.
2. Scharakteryzuj sztukę i architekturę polską w latach 1918–1939.
3. Omów główne osiągnięcia polskiej kultury i nauki w okresie międzywojennym.

Nauka i kultura
II Rzeczypospolitej

Podsumowanie

46

◆ Stan alfabetyzacji i szkolnictwo

Stopecień analfabetyzmu w Polsce po odzyskaniu niepodległości mocno zróżnicowany.

Rozbudowa szkolnictwa elementarnego sposobem walki z analfabetyzmem.

Poziom analfabetyzmu w Polsce wśród osób w wieku 10 lat i więcej: w 1921 r. – 33%, 1931 r. – 23%, 1939 r. – ok. 16%.

Podział szkolnictwa: obowiązkowe szkoły powszechne (bezpłatne), szkoły średnie (płatne), szkoły zawodowe (niskie czesne).

Odrębne szkolnictwo dla mniejszości narodowych z językiem narodowym jako wykładowym; potem szkoły dwujęzyczne.

1932 – reforma jędrzejewiczowska – wprowadzenie trójstopniowości nauczania

- 7-klasowe szkoły podstawowe
- szkoły średnie podzielone na 4-letnie gimnazjum i 2-letnie liceum, kończące się dużą maturą

Rozwój szkolnictwa wyższego.

◆ Badania i osiągnięcia naukowe

Uznanie wśród Europejczyków dla badaczy literatury polskiej i historyków.

Władysław Konopczyński – początek wydawania *Polskiego słownika biograficznego*.

Światowe uznanie dla lwowskiej szkoły matematycznej.

Rozpracowanie Enigmy przez kryptologów: Mariana Rejewskiego, Henryka Zygalskiego i Jerzego Różyckiego.

Rudolf Weigl – utworzenie we Lwowie ośrodka badań nad tyfusem plamistym.

Otwarcie w Warszawie Instytutu Radowego.

◆ Osiągnięcia w muzyce, sztuce i architekturze

Organizacja konkursów chopinowskich i konkursów skrzypcowych.

Światowa kariera śpiewaka operowego i aktora Jana Kiepury.

Malarstwo

- kubizm – Leon Chwistek, Tadeusz Makowski
- koloryzm – Jan Cybis, Zygmunt Waliszewski
- ekspresjonizm – Marian Bohusz-Szysko
- abstrakcjonizm – Władysław Strzemiński, Henryk Stażewski

Grafika – Maja Berezowska, rzeźba – Franciszek Xawery Dunikowski.

W architekturze dominacja modernizmu.

◆ Literatura i teatr

1924 – Literacka Nagroda Nobla dla Władysława Stanisława Reymonta za powieść *Chłopi*.

Duża popularność powieści, m.in. autorstwa Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, Marii Dąbrowskiej, Zofii Nałkowskiej.

Twórczość grupy poetyckiej Skamander, m.in. Jarosława Iwaszkiewicza, Antoniego Słonimskiego, Juliana Tuwima.

Rozkwit teatru. Najpopularniejsi aktorzy teatralni – Irena Solska, Aleksander Zelwerowicz.

Tadeusz Boy-Żeleński – tłumacz literatury francuskiej i recenzent teatralny.

◆ Kultura masowa i sport

Rozwój prasy. Wśród najpopularniejszych tytułów „Ilustrowany Kurier Codzienny”, „Rycerz Niepokalanej”.

Rozwój kina. Pierwsze polskie produkcje filmowe, m.in. *Znachor*, *Kariera Nikodema Dyzmy*.

Gwiazdy polskiego kina: Jadwiga Smosarska, Hanka Ordonówna, Eugeniusz Bodo, Adolf Dymsza.

Popularyzacja radia i audycji radiowych, m.in. kabaretowych – „Wesołej Lwowskiej Fali”.

Sukcesy polskich sportowców na igrzyskach olimpijskich, m.in. Haliny Konopackiej,

Janusza Kusocińskiego, Stanisławy Walasiewiczówny.

Polecane publikacje

M. Łozińska, *Smaki dwudziestolecia. Zwyczaje kulinarne, bale i bankiety*, Warszawa: WN PWN, 2011.

M. i J. Łozińscy, *W przedwojennej Polsce. Życie codzienne i niecodzienne*, Warszawa: WN PWN, 2020.

D. Nałęcz, *Kultura Drugiej Rzeczypospolitej*, Warszawa: KAW, 1991.

